

Streszczenie

KU CHWALE OJCZYZNY!

O ŻYCIU I PRACACH IZABELI MOSZCZEŃSKIEJ

Dysertacja prezentuje biografię i prace Izabeli Moszczęskiej (1864 – 1941) – polskiej nauczycielki, pionierki nowoczesnej pedagogiki, publicystki i tłumaczki zachodniej literatury pedagogicznej, a także działaczki tajnego i legalnego ruchu oświatowego, politycznego i emancypacyjnego na przełomie XIX i XX wieku na ziemiach polskich pod zaborami. Pedagogiczne, dydaktyczne, polityczne i społeczne aktywności Moszczęskiej opierały się na promowaniu podmiotowego podejścia do dzieci, popularyzacji modelu wychowania propaństwowego oraz walce o równouprawnienie kobiet – w artykułach prasowych (w których popularyzowała nowoczesne idee edukacyjne, polityczne i emancypacyjne), broszurach i poradnikach adresowanych do rodziców, nauczycieli, działaczy oświatowych, polityków i feministek.

Pierwsza część zawiera informacje o genealogii rodu Moszczęskiej oraz jej aktywności publicystycznej, na łamach takich czasopism, jak „Przegląd Pedagogiczny”, „Nowe Tory”, „Głos” i „Prawda”, periodyków wychodzących w latach Wielkiej Wojny i „Kuriera Warszawskiego” z okresu międzywojennego.

Druga część dysertacji to aneks zawierający katalog tekstów publicystycznych, broszur, książek i tłumaczeń autorstwa Moszczęskiej.

Summary

FOR THE GLORY OF THE HOMELAND!

ABOUT THE LIFE AND WORKS OF IZABELA MOSZCZEŃSKA

This PhD thesis presents the life and work of the Isabella Moszczęska-Rzepecka (1864–1941) – a Polish teacher, a pioneer of modern pedagogy, a publicist, and a translator of Western psychological literature, an activist of an illegal and legal educational, independence, and emancipation movement in the turn of the XIXth and XXth century in partitioned Poland. The pedagogical, didactic, political and social activities of Izabela Moszczęska were based on promotion of the subjective status of a child, popularization of upbringing in the pro-state spirit, and fight for equal rights for women – in press articles (which popularized modern educational, political, and emancipatory ideas), in booklets and guides, and also translations addressed to parents, teachers, educational activists, politicians, and feminists.

The first part this PhD thesis contains information about the genealogy of the Moszczęska family and its journalistic activity, in the pages of such magazines as „Przegląd Pedagogiczny”, „Nowe Tory”, „Głos” i „Prawda”, then periodicals coming out in the years of the Great War, and finally “Kurier Warszawski” from the inter-war period. Frame of the first part of the dissertation are Introduction, Ending and Subject Bibliography. The second part of the dissertation is an annex containing a catalog of all journalistic texts, brochures, books and translations by Moszczęska.